

Martina Lupša¹, Tomaž Marš², Marija Petek Šter³

Poklicna pot diplomantov Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani

University of Ljubljana Faculty of Medicine Graduate's Career Choice

IZVLEČEK

KLJUČNE BESEDE: diplomanti medicinske fakultete, poklicna pot, sodelovanje z Medicinsko fakulteto Univerze v Ljubljani, zdravniški poklic

IZHODIŠČA. Medicinske fakultete izobražujejo diplomante za poklic zdravnika oz. zobozdravnika. Pri izvajanju učenja kliničnih veščin je potrebno sodelovanje zdravnikov in zobozdravnikov iz prakse. Namen raziskave je bil pridobiti podatke o poklicni poti diplomantov Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani in izvedeti, kako ti že sodelujejo oz. bi si želeli sodelovati s fakulteto. **METODE.** Izvedli smo spletno anketo med diplomanti splošne in dentalne medicine Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani, ki so študij zaključili med 1. 10. 2014 in 31. 12. 2019. Anketa je potekala med 2. 11. 2020 in 8. 12. 2020. Prejeli smo 323 (22-odstotni odziv) vrnjenih in veljavnih anket, ki smo jih analizirali. **REZULTATI.** Anketo je izpolnilo 212 (66 %) žensk in 111 (34 %) moških; 254 (79 %) anketirancev je zaključilo enovit magistrski študijski program splošne medicine, 69 (21 %) pa enovit magistrski študijski program dentalne medicine. Zdravniški poklic opravlja 95 %, od tega 7 % diplomantov zdravniški poklic opravlja v tujini. Večina diplomantov je izrazila željo nadaljevati sodelovanje z Medicinsko fakulteto Univerze v Ljubljani, 69 % anketirancev bi želelo sodelovati v vlogi kliničnih mentorjev. **RAZPRAVA.** Temeljno poslanstvo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani je izvajanje izobraževanja za poklic zdravnika; velik interes diplomantov za vključitev v pedagoški proces ima velik potencial za izboljšanje kliničnega pouka.

ABSTRACT

KEY WORDS: Faculty of Medicine graduates, career choice, collaboration with the University of Ljubljana Faculty of Medicine, medical profession

BACKGROUND. Medical faculties educate for the professions of doctor or dentist. The implementation of teaching clinical skills requires the cooperation of physicians and dentists from practice. The purpose of the research was to obtain data on the careers of graduates from the Faculty of Medicine at the University of Ljubljana and to find out how they already participate or would like to cooperate with the faculty. **METHODS.** We conducted an

¹ Martina Lupša, dr. med., Splošna bolnišnica Jesenice, Cesta maršala Tita 112, 4270 Jesenice; ml2406@student.uni-lj.si

² Prof. dr. Tomaž Marš, dr. med., univ. dipl. biol., Katedra za patološko fiziologijo, Medicinska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Zaloška cesta 7, 1000 Ljubljana

³ Prim. prof. dr. Marija Petek Šter, dr. med., Katedra za družinsko medicino, Medicinska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Poljanski nasip 58, 1000 Ljubljana

online survey among graduates of general and dental medicine from the University of Ljubljana Faculty of Medicine, who completed their studies between 1.10.2014 and 31.12.2019. The survey was conducted between 2.11.2020 and 8.12.2020. We received 323 (22% response) returned and valid surveys, which we analysed. RESULTS. The survey was completed by 212 (66%) women and 111 (34%) men; 254 (79%) respondents completed the Unified Master's Study Program in General Medicine, and 69 (21%) completed the Unified Master's Study Program in Dental Medicine. 95% of graduates are in the medical profession, with 7% of graduates practicing medicine abroad. Most graduates want to continue working with the University of Ljubljana Faculty of Medicine, 69% in the form of clinical mentoring. DISCUSSION. The Faculty of Medicine at the University of Ljubljana fulfills its mission in education for the medical profession; given the great interest of graduates to be involved in the pedagogical process, it has great potential for improving clinical teaching.

IZHODIŠČA

Medicinska fakulteta Univerze v Ljubljani (MF UL) je fakulteta z več kot 100-letno tradicijo izobraževanja na področju medicine in dentalne medicine ter vseživljenjskega izobraževanja in usposabljanja za zdravnike in zobozdravnike. Med izobraževanjem na MF UL se študenti splošne in dentalne medicine, preko obveznih temeljnih medicinskih, kliničnih in izbirnih predmetov, spoznavajo z različnimi vejami in področji medicine. Že med dodiplomskim izobraževanjem se diplomantom določene veje oz. področja medicine prikupijo bolj, druge manj, kar vpliva na izbiro poklicne poti. Pričakovano je, da večina diplomantov svojo poklicno pot nadaljuje v klinični praksi kot zdravniki. Za tiste, ki se odločijo za nezdravniški poklic, v Sloveniji ni razpoložljivih podatkov (1–3).

Tako kot v drugih državah sveta tudi v Sloveniji primanjkuje specialistov na različnih področjih medicine. Primanjkljaj nastaja zaradi migracij (npr. nadaljevanje poklicne poti v tujini), upokojevanja in razočaranja nad zdravniškim poklicem. Zdravniki se zaposlujejo v tujini zaradi boljših priložnosti, kariernega napredovanja, strokovnega usposabljanja in boljših delovnih pogojev (4, 5).

Na izbiro poklicne poti diplomantov medicinskih fakultet vpliva več dejavnikov. Lahko jih delimo v 5 kategorij (4):

- značilnosti učnega načrta na medicinski fakulteti,
- individualne značilnosti posameznega diplomanta,
- osebne vrednote,
- poklicne potrebe, npr. status, ravnovesje med poklicem in družino, ter
- posebne značilnosti poklica, npr. zagotavljanje delovnega mesta.

V slovenskem prostoru nimamo zanesljivih podatkov o poklicni poti diplomantov medicinskih fakultet. Podatke imamo samo o diplomantih, ki nadaljujejo izobraževanje za poklic zdravnika in so oz. so bili člani Zdravniške zbornice Slovenije (ZZS) (6).

S prenovo predmetnika študijskih programov Medicine in Dentalne medicine na MF UL, ki je temeljila na skrbni analizi dosedanjega predmetnika in izvedbe kliničnega pouka, smo ugotovili, da je v izvajanju kliničnega pouka še veliko možnosti za izboljšave. V prenovljenem in posodobljenem predmetniku je večji poudarek na izboljšanju kakovosti kliničnega pouka in večje vključenosti mentorjev iz kliničnega okolja v poučevanje študentov v okviru kli-

nične prakse (7). Namen ankete je bil pridobiti podatke o poklicni poti diplomantov MF UL in izvedeti, kako ti že sodelujejo oz. bi si želeli sodelovati s fakulteto.

METODE

Tip raziskave

Raziskava je bila izvedena s pomočjo spletne ankete EnKa. Spletna anketa je bila odprta od 2. 11. do 8. 12. 2020. Povezava za dostop do spletne ankete je bila prvič poslana 2. 11. 2020, kasneje sta bila poslana še dva opomnika, in sicer 16. 11. 2020 in 30. 11. 2020. Spletna anketa je bila poslana na 1.470 elektronskih naslovov, prejeli smo 323 (22 %) veljavnih odgovorov, ki so bili analizirani.

Sodelujoči

Spletna anketa je bila posredovana diplomantom splošne in dentalne medicine MF UL, ki so študij zaključili med 1. 10. 2014 in 31. 12. 2019.

Opis anketnega vprašalnika

Na osnovi pregleda literature in izkušenj so avtorji v sodelovanju s strokovnjaki z Inštituta za biomedicinsko informatiko sestavili vprašalnik, ki je zajemal tri sklope vprašanj:

- sklop demografskih podatkov,
- sklop podatkov o poklicni poti diplomantov MF UL in
- sklop o sodelovanju z MF UL.

Vprašalnika smo pilotno testirali in, upoštevajoč komentarje udeležencev, oblikovali končno obliko vprašalnika. Vprašalnik v končni obliki so pregledali in odobrili člani Komisije za kakovost in Komisije za študijske zadeve MF UL. Raziskava je potekala pod okriljem obeh komisij.

Sklop demografskih podatkov je zajemal podatke o spolu, smeri zaključenega študija (medicina ali dentalna medicina), oceni anketirancev oz. diplomantov celotnega študija in pridobljenem znanju oz. pri-

dobljenih veščinah/kompetencah, ki so jih diplomanti pridobili med študijem na MF UL. Ob podanih trditvah so anketiranci izbirali med možnostmi 1–5 (1 – sploh nisem pridobil znanja/veščin/kompetenc, 5 – v celoti sem pridobil znanje/veščine/kompetence).

Sklop podatkov o poklicni poti diplomantov MF UL je zajemal podatke o poklicnem svetovanju med študijem. Anketiranci so lahko izbirali med šestimi različnimi podanimi možnostmi, možnostjo »drugo« in možnostjo »kariernega svetovanja nisem bil deležen«. Možno je bilo izbrati enega ali več odgovorov. Glede nadaljnje poklicne poti po zaključenem študiju so anketiranci izbirali med petimi podanimi možnostmi. Med dejavniki, ki so ključno prispevali k odločitvi za trenutno specializacijo oz. zaposlitev, so anketiranci označili pet odgovorov. Podana je bila tudi možnost »drugo«. Vprašalnik je zajemal podatke o doktorskem študiju, kjer so anketiranci odgovorili z »da« ali »ne«. Od tistih, ki izobraževanje nadaljujejo na doktorskem študiju, smo zbirali podatke, na kateri univerzi to poteka.

Sklop o podiplomskem sodelovanju s fakulteto je zajemal podatke glede želje po sodelovanju, podani sta bili možnosti »želim sodelovati« in »ne želim sodelovati«. Pri izbiri želenega področja sodelovanja s fakulteto je bilo podanih pet možnosti, anketiranci so lahko izbrali več odgovorov.

Statistična analiza podatkov

Pridobljene podatke smo analizirali s pomočjo računalniškega programa IBM® SPSS® Statistics 27.0. Uporabljene so bile metode opisne analize podatkov. Prikazani so bili odstotki in povprečne vrednosti.

Etični vidiki raziskovanja

Soglasje o etičnosti raziskave št. 0120-10/2021/7 je bilo pridobljeno 19. 5. 2021 s strani Komisije Republike Slovenije za medicinsko etiko.

REZULTATI

Predstavitev vzorca

Vprašalnik je izpolnilo 212 (66 %) žensk in 111 (34 %) moških. 254 (79 %) anketirancev je zaključilo Enovit magistrski študijski (EMŠ) program medicine, 69 (21 %) pa EMŠ program dentalne medicine.

Povprečno oceno celotnega študija 8–9 je imelo 196 (61 %) diplomantov. Povprečno oceno celotnega študija 9–10 je imelo 79 (24 %) diplomantov, 45 (14 %) diplomantov je imelo povprečno oceno celotnega študija 7–8. Le 2 (1 %) diplomanta sta imela povprečno oceno celotnega študija 6–7.

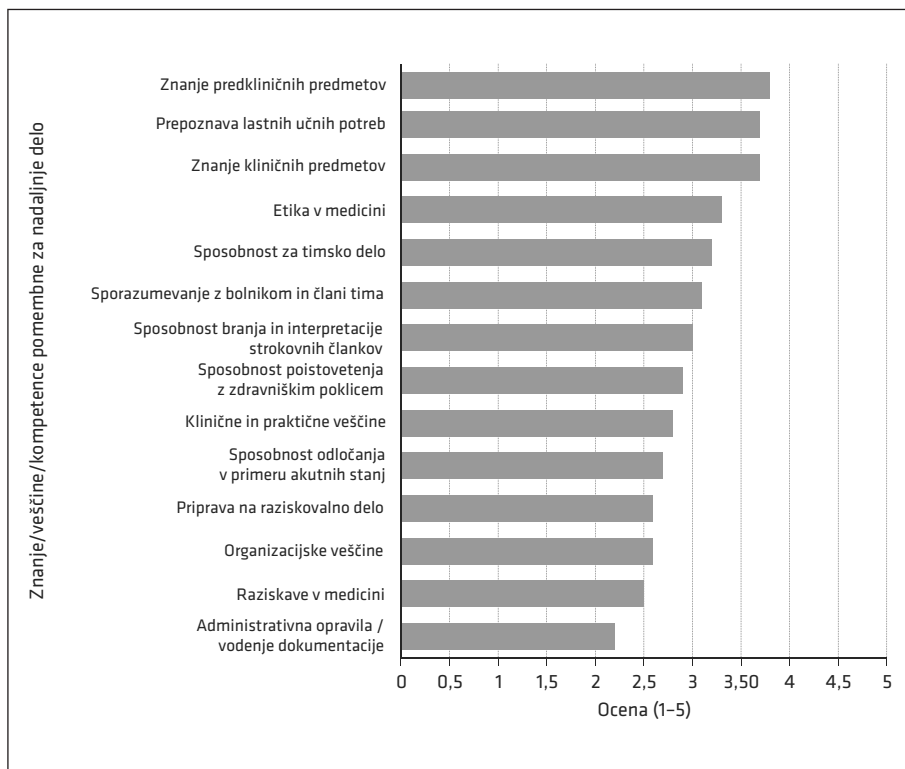
Na sliki 1 so predstavljene povprečne ocene (1–5; 1 – sploh nisem, 5 – v celoti sem), v kolikšni meri so diplomanti med študijem na MF UL pridobili znanje, veščine in kompetence, pomembne za njihovo

nadaljnje delo. Študenti ob koncu študija so opremljeni z dobrim znanjem predkliničnih in kliničnih predmetov. Zaznano je bilo pomanjkanje kliničnih veščin, veščin sporazumevanja in organizacijskih veščin. Kompetentnost za delo v zdravniškem oz. zobozdravniškem poklicu in sposobnost za raziskovalno delo sta bili med najslabše ocenjenimi kategorijami.

Poklicna pot diplomantov Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani

Poklicno svetovanje med študijem

Med študijem na MF UL je bilo 223 (73 %) diplomantov deležnih vsaj ene oblike poklicnega svetovanja. 82 (27 %) vprašanih je bilo mnenja, da poklicnega svetovanja niso bili deležni.

Slika 1. Povprečna ocena (1–5) pridobljenega znanja/veščin/kompetenc, pomembnih za nadaljnje delo. 1 – znanja sploh nisem pridobil, 5 – znanje sem pridobil v celoti.

Na sliki 2 so predstavljeni deleži diplomantov, ki so bili med študijem na MF UL deležni posamezne oblike poklicnega svetovanja. Pod možnostjo »drugo« so diplomanti navedli še samostojno raziskovanje, pogovor z ostalimi kolegi in priročnik Društva študentov medicine. Vprašanje je dovoljevalo več možnih odgovorov.

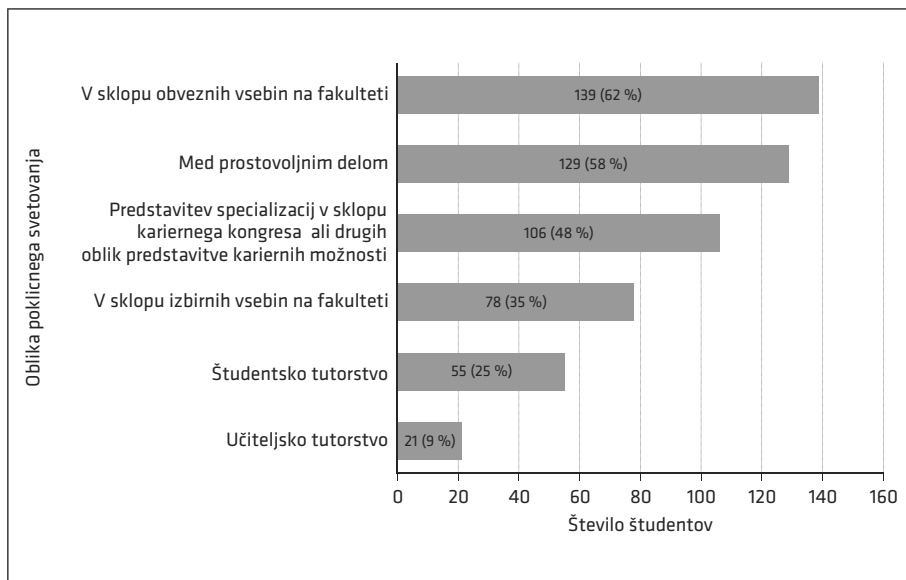
Poklicna pot po zaključku študija

V tabeli 1 je prikazano, kje so diplomanti MF UL, ki so odgovorili na anketo, zaposleni. Večina diplomantov je ostala v zdravniškem poklicu (95%); od tega se je 7%

diplomantov po diplomi odločilo za opravljanje zdravniškega poklica v tujini.

Doktorski študij

Izobraževanje na doktorskem študiju nadaljuje 46 (17%) diplomantov MF UL. 36 (78%) diplomantov doktorski študij nadaljuje na MF UL, sedem (15%) diplomantov doktorski študij nadaljuje na univerzah v tujini (Univerza v Oslu, Univerza v Gradcu, Univerza v Zagrebu, Univerza v Münchnu, Univerza v Zürichu, Univerza v Kopenhagnu, fakulteta za vede o ajurvedi), trije (7%) pa na drugi fakulteti Univerze v Ljubljani.

Slika 2. Delež diplomantov, deležen določene oblike poklicnega svetovanja.

Tabela 1. Zaposlitev diplomantov Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani (MF UL).

Poklic	Število diplomantov	Delež diplomantov (%)
Pripravnik/sekundarij/specializant/zdravnik v Sloveniji	283	88
Pripravnik/sekundarij/specializant/zdravnik v tujini	24	7
Mladi raziskovalec	6	2
Brez zaposlitve	6	2
Zaposlen v gospodarstvu	4	1

Sodelovanje z Medicinsko fakulteto

Univerze v Ljubljani po zaključku študija

Želja po sodelovanju diplomantov z MF UL je predstavljena v tabeli 2. Možnih je bilo več odgovorov. Več kot dve tretjini študentov si želi nadaljnega sodelovanja s fakulteto z vključevanjem v pedagoški proces; nekateri so v pedagoški proces tudi že vključeni. Za sodelovanje v klubu alumnov je izkazala interes skoraj polovica vprašanih.

RAZPRAVA

Večina diplomantov medicine in dentalne medicine nadaljuje usposabljanje za pridobitev poklica zdravnika oz. zobozdravnika; delež tistih, ki odidejo v tujino, je manjši od 10%. Približno šestina študentov v prvih letih po zaključku magistrskega študija nadaljuje izobraževanje tudi na doktorskem študiju.

Večina bivših študentov si želi nadaljnega sodelovanja s fakulteto, najpogostejše v vlogi kliničnih mentorjev.

Prejšnje raziskave so pokazale, da tradicionalni učni načrti podajajo več temeljnega znanja predkliničnih predmetov, medtem ko so prenovljeni učni načrti usmerjeni k integraciji znanja, uporabi znanja v klinični medicini in praksi ter učenju kliničnih veščin in spretnosti. Diplomante bolje pripravijo za delo mladega zdravnika, dajejo večji poudarek na učinkovito reševanje kliničnih primerov in spodbujajo vseživljenjsko učenje ter raziskovanje. V primerjavi z rezultati raziskav prenovljenih učnih načrtov, kjer so diplomanti medicinskih fakultet v največji meri pridobili klinično zna-

nje in veščine, njihovo znanje predkliničnih predmetov pa je bilo slabo, so diplomanti MF UL pridobili dobro znanje tako predkliničnih kot kliničnih predmetov. Znanje in usposobljenost kliničnih in praktičnih veščin je bilo ocenjeno slabše, zelo slabo pa diplomanti ocenjujejo znanje in veščine s področja raziskovanja v medicini (8, 9). Podobne rezultate je podala tudi univerzitetna anketa za oceno kakovosti študija, ki jo izpolnjujejo študenti in je podlaga za pripravo samoevalvacijskih poročil (10).

Najpomembnejša dejavnika v sklopu poklicnega svetovanja, ki vplivata na izbiro specializacije, sta predstavitev specializacije v sklopu obveznih vsebin na fakulteti in spoznavanje značilnosti specializacije med študijem in v okviru prostovoljnega dela ter izvenštudijskih dejavnosti.

Obveznih vsebin na fakulteti se udeleži vsak študent, zato dobre izkušnje med študijem v sklopu obveznih in izbirnih vsebin na fakulteti lahko pomembno vplivajo na izbiro specializacije. Tako lahko manj zaželeni specialnosti zaradi mentorskih pobud, dobre organizacije obvezne vsebine na fakulteti, zanimivih predavanj, klinične prakse in poklicnega svetovanja že v začetnih letih študija povečajo zanimanje za določeno specializacijo (10, 11).

Veliko diplomantov med dodiplomskim študijem s samoiniciativnimi aktivnostmi in prostovoljnimi delom spoznava značilnosti specializacij. Na podlagi izkušenj lahko svojo poklicno pot načrtujejo bolj premišljeno, njihove poklicne želje postanejo

Tabela 2. Želja po nadaljnjem sodelovanju z Medicinsko fakulteto Univerze v Ljubljani.

Področje sodelovanja	Število diplomantov	Delež diplomantov (%)
Klinično mentorstvo	179	69
Habilitacija na fakulteti	111	45
Klub alumnov	101	42
Zaposlitev na fakulteti	92	37
Mentorstvo doktorskim študentom	77	31

jasnejše, saj lahko s prostovoljnim delom pridobijo realističen vpogled v delo, ki ga bodo v prihodnosti opravljali, če se bodo zanj odločili (12).

Pomemben vidik pri odločanju glede poklicne poti predstavlja pomanjkanje objektivnih in specifičnih informacij v zvezi s poklicem. Zato je alternativni in uspešen način podajanja informacij o poklicnih možnostih preko občudijskih dejavnosti, kot so kongresi in delavnice društva študentov medicine. Karierni kongresi vsebujejo strukturirane predstavitve velikega števila specializacij, zato postajajo med študenti vse bolj priljubljeni (13–15).

Študenti lahko na medicinskih fakultetah dostopajo do učiteljskega in študentskega tutorstva. Teh oblik poklicnega svetovanja je bila deležna manjšina diplomantov MF UL. To je pričakovano, saj se učiteljski mentorji velikokrat ne zavedajo poslanstva tutorstva (svetovanje o pristopu do študija, študijskih smereh ter o poklicnem odločanju). Prav tako učiteljski tutorji niso deležni izobraževanja, ki bi jih pripravilo za učinkovito mentorstvo in poklicno usmerjanje študentov. Študenti višjih letnikov imajo lahko vlogo študentskih tutorjev, ki študentom nižjih letnikov podajajo »skrite informacije« in izpostavijo določene vidike, ki niso zajeti v formalnem predmetniku. Podobno kot učiteljski tutorji bi morali biti tudi študentski tutorji deležni usposabljanja (10).

Večina diplomantov MF UL v Sloveniji nadaljuje usposabljanje za poklic zdravnika ali pa je zdravniško licenco že pridobila. Malo je takih, ki se kot zdravniki zaposlijo v tujini, še manj jih izbere drugačen poklic, kot npr. mladi raziskovalec, ali se zaposli v gospodarstvu.

Odstotek odhoda zdravnikov iz zdravniškega poklica v Sloveniji, ki smo ga pridobili v raziskavi, se sklada z razvidnimi podatki iz registra zdravnikov ZZS, ki beleži število diplomantov, vpisanih ter izpisanih zdravnikov (6).

Migracija diplomantov iz države njihovega usposabljanja pomeni veliko izgubo državnih naložb v zdravstveno izobraževanje in negativno vpliva na cilje zdravstvenega sistema. V primerjavi z migracijo zdravnikov v nekaterih drugih državah neposredne okolice in Evropske unije je ugotovljen delež (7 %) v naši raziskavi manjši. Ob pomanjkanju zdravnikov v Sloveniji bi bili med vzroki za odhod v tujino glede na podatke tuje literature predvsem nezadovoljstvo z delovnimi razmerami v domači državi v primerjavi s pričakovanimi koristmi in možnostmi dela v tujini, nezadovoljstvo z možnostjo usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja ter nezadovoljstvo z usposabljanjem (5, 16).

Za doktorski študij se v prvih letih po zaključku študija odloči šestina diplomantov MF UL. Podatkov o tem, koliko diplomantov MF UL je vključeno v raziskovalne naloge na dodiplomskem nivoju in koliko se jih odloči za doktorski študij, nimamo. Sodelovanje študentov v raziskavah je na različnih univerzah različno, vendar je bolj verjetno, da bodo diplomanti z raziskovalnimi izkušnjami po zaključenem študiju nadaljevali izobraževanje tudi na doktorskem študiju. Dobro raziskovalno delovno okolje za mlade raziskovalce in podpora raziskovalcem diplomantom medicinske fakultete približata doktorski študij (10, 17, 18).

Med diplomanti MF UL obstaja velika želja po nadaljnjem sodelovanju z medicinsko fakulteto. Večina diplomantov si želi sodelovanja v vlogi kliničnih mentorjev, kar kaže na njihovo zavedanje o pomembnosti deljenja in širjenja praktičnega znanja na mlajše generacije. S pomočjo kliničnega tutorstva se vzbuja zanimanje za poklic tudi pri mlajših generacijah, prav tako pa za specifične specializacije. Relativno velik interes obstaja tudi za habilitacijo v učiteljski naziv in kasnejšo zaposlitev. Za primerjavo želje po sodelovanju z medicinsko fakulteto na drugih univerzah relevantnih podatkov ni.

Izvedena raziskava je podala podatke o poklicni poti diplomantov in njihovi želji po sodelovanju z MF UL, ima pa nekatere omejitve. Odziv je bil kljub dvema opomnikoma relativno majhen, vendar pričakovan glede na način anketiranja (spletna anketa). Predvidevamo, da so diplomanti, ki so odgovorili na anketo, bolj naklonjeni sodelovanju z medicinsko fakulteto, kot tisti, ki na anketo niso odgovorili. To lahko pomeni, da je delež tistih, ki bi želeli sodelovati s fakulteto, nekoliko nižji, kot smo ocenili z našo raziskavo. Uporabljena anketa je bila pripravljena za namen anketiranja in ni bila predhodno validirana (notranja skladnost, zunanja skladnost, časovna stabilnost ipd.), vprašanja so bila oblikovana na osnovi pregleda literature in lastnih izkušenj ter potrjena s soglasjem, kar mu daje zdravorazumsko veljavnost (angl. *face validity*).

MF UL je izpolnila svoje poslanstvo; izobraziti bodoče zdravnike in zobozdravnike, ki imajo željo ohraniti sodelovanje s fakulteto in se vključevati v pedagoški proces. V prihodnje bo treba vsem, ki želijo vstopiti v pedagoški proces kot mentorji, omogočiti ustrezno izobraževanje s področja poučevanja in urediti status kliničnega mentorja.

ZAHVALA

Zahvaljujemo se članom Komisije za kakovost in Komisiji za študijske zadeve za koristne pripombe pri oblikovanju ankete. Hvala tudi prof. dr. Maji Pohar Perme in Roku Vratnarju z Inštituta za biomedicinsko informatiko MF UL za pomoč pri oblikovanju ankete. Hvala gospe Katji Jeraj za pomoč pri pošiljanju ankete ter bivšim študentom, ki so na anketo odgovorili.

LITERATURA

1. Predstavitveni zbornik. Enovit magistrski študij druge stopnje medicina [internet]. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Medicinska fakulteta. 2021 [citirano 2021 Okt 14]. Dosegljivo na: https://www.mf.uni-lj.si/application/files/3716/2305/7667/PREDSTAVITVENI_ZBORNIK_MEDICINA_2021_2022_CISTOPIIS_1.pdf
2. Predstavitveni zbornik. Enovit magistrski študij druge stopnje dentalna medicina [internet]. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Medicinska fakulteta. 2021 [citirano 2021 Okt 14]. Dosegljivo na: https://www.mf.uni-lj.si/application/files/4716/1181/3543/2021_2022_Predstavitveni_zbornik_EMS_Dentalna_medicina.pdf
3. Slavec Z. Ninety Years of the Ljubljana Faculty of Medicine (1919-2009). *Zdrav. Vestn.* 2009; (78): 658-72.
4. Cronin FM, Clarke N, Hendrick L, et al. Factors influencing specialty choice and the effect of recall bias on findings from Irish medical graduates: A cross-sectional, longitudinal study. *BMC Med Educ.* 2020; 20 (1): 485.
5. Clarke N, Crowe S, Humphries N, et al. Factors influencing trainee doctor emigration in a high income country: A mixed methods study. *Hum Resour Health.* 2017; 15 (1): 66.
6. Register ZZS. Podatki o izbrisanih članih. Ljubljana: Zdravniška zbornica Slovenije. 2021 [pridobljeno 2021 Okt 12].
7. Jünger J, Pante SV, Wagener S, et al. Do it together! Conception and long-term results of the trans-institutional Master of Medical Education (MME) program in Germany. *GMS J Med Educ.* 2020; 37 (3): Doc33.
8. Soliman M, Al-Nassar S, Al-Shaikh G, et al. Evaluation of the reformed medical curriculum at King Saud University College of Medicine by its first graduates. *J. Taibah Univ. Medical Sci.* 2015; 10 (1): 93-6.
9. Watmough SD, O'Sullivan H, Taylor DCM. Graduates from a reformed undergraduate medical curriculum based on Tomorrow's Doctors evaluate the effectiveness of their curriculum 6 years after graduation through interviews. *BMC Med Educ.* 2010; 10: 65.
10. Letno poročilo 2020. Poslovno poročilo s poročilom o kakovosti. Računovodsko poročilo [internet]. Ljubljana: Medicinska fakulteta univerze v Ljubljani. 2021 [citirano 2021 Nov 06]. Dosegljivo na: https://www.mf.uni-lj.si/application/files/9116/1458/3541/Letno_porocilo_2020.pdf
11. Nimmons D, Giny S, Rosenthal J. Medical student mentoring programs: Current insights. *Adv Med Educ Pract.* 2019; 10: 113-23.
12. Berger AP, Giacalone JC, Barlow P, et al. Choosing surgery as a career: Early results of a longitudinal study of medical students. *Surgery.* 2017; 161 (6): 1683-9.
13. Querido S, De Rond M, Wigersma L, et al. The significance of experiencing clinical responsibilities for specialty career choice. *Med Sci Educ.* 2019; 30 (1): 163-71.
14. Ock M, Han YJ, Choi EY, et al. Perceptions of medical students regarding career counseling in Korea: A qualitative study. *Int J Environ Res Public Health.* 2020; 17 (10): 3486.
15. Gernert JA, Zibold J, Reik LJU, et al. Restructuring career counseling ventures of a mentoring program for medical students in the course of the COVID-19 pandemic. *GMS J Med Educ.* 2020; 37 (7): Doc73.
16. de Camargo CRS, Schoueri JHM, Neto FL, et al. Medical student oncology congress: Designed and implemented by Brazilian medical students. *J Cancer Educ.* 2018; 33 (5): 1151-8.
17. Cronin F, Clarke N, Hendrick L, et al. The impacts of training pathways and experiences during intern year on doctor emigration from Ireland. *Hum Resour Health.* 2019; 17 (1): 74.
18. Chang Y, Ramnanan CJ. A review of literature on medical students and scholarly research: Experiences, attitudes, and outcomes. *Acad Med.* 2015; 90 (8): 1162-73.